

VŠEOBECNÉ PODMIENKY ABSOLVOVANIA

štátnej záverečnej skúšky zo psychológie

v magisterskom štúdiu v študijnom programe učiteľstvo psychológie

Kolokviálna skúška z vybraných nosných tematických celkov základných a aplikovaných psychologických disciplín jadra študijného programu v kontexte aktuálnych poznatkov systému psychologických vied v ich úzkom prepojení. (Predmety didaktiky psychologických disciplín a sociálno-psychologický tréning sú súčasťou druhej štátnej skúšky v danom odbore).

Berie sa pritom ohľad a integruje sa pojmový a poznatkový systém najmä týchto základných psychologických disciplín: základná psychologická metodológia, všeobecná, vývinová, pedagogická a sociálna psychológia, všeobecná patopsychológia a psychológia osobnosti. Okrem všeobecnej a špeciálnej psychologickej metodológie tvoria ťažisko poznatkov tieto špeciálne aplikované psychologické disciplíny: školská psychológia, psychologická diagnostika a psychologické a výchovné poradenstvo.

Cieľové požiadavky

Očakáva sa spôsobilosť kriticky, flexibilne a efektívne systemizovať tieto poznatky v kontinuite s poznatkami osvojenými na prvom stupni vzdelávania. Tvoria základ pre úspešné profesijné pôsobenie absolventa vo výchovno-vzdelávacom systéme.

Ide o spôsobilosti tvorivej a inovatívnej aplikácie teoretických a empirických poznatkov daných psychologických disciplín pri: 1. výučbe psychológie (ktorá je predmetom druhej štátnej skúšky v danom odbore); 2. podpore osobnostného a sociálneho rozvoja žiakov, študentov stredných škôl alebo aj dospelých osôb v kontexte celoživotného vzdelávania; 3. poradenskej práci a prevencii nežiaduceho alebo rizikového správania a podpore zdravia detí a mládeže na nižšom a vyššom stupni sekundárneho vzdelávania.

TÉZY

I. časť

1. Základné metódy psychologického výskumu a projekty psychologického výskumu v kontexte aplikovaných psychologických disciplín – kritické hodnotenie

- 1.1 Základné (pozitivistické) psychologické metódy výskumu (pozorovanie, interview, experiment; špecifické modely výskumu najmä v školskej a poradenskej psychológii a patopsychológii) – ich ciele, formy a možnosti použitia.
- 1.2 Kvantifikácia v psychologickom výskume a jej príklady vo výskume v školskej a poradenskej psychológii a patopsychológii (prehľad v základných postupoch analýzy a hodnotenia dát, deskriptívnej (popisnej) a inferenčnej štatistiky a i.).
- 1.3 Špecifiká kvalitatívneho (fenomenologického, konštruktivistického) psychologického výskumu a súvisiace základné výskumné postupy a príklady ich využitia najmä v školskej, poradenskej psychológii a patopsychológii.

2. Psychodiagnostika a jej aplikačné oblasti

- 2.1 Všeobecná klasifikácia a charakteristika metód (klinické a testové metódy a ich základná charakteristika).
- 2.2 Metodologické požiadavky na psychologický test (objektivita, validita, reliabilita, štandardizácia a normy a citlivosť).
- 2.3 Základná orientácia v jednotlivých skupinách psychologických testov používaných najmä v SR (alebo vo svete). Testy všeobecných rozumových a špeciálnych schopností, osobnostné dotazníky a posudzovacie škály, projektívne metódy, metódy na hodnotenie interpersonálnych a sociálnych vzťahov a ich príklady (obsahová stavba a možnosti použitia najmä v školskej, poradenskej psychológii a patopsychológii).

3. Základné psychologické teórie a modely osobnosti a súvisiace prístupy k psychologickému hodnoteniu (diagnostike) osobnosti v školskej, poradenskej psychológii a patopsychológii

- 3.1 Adaptačné mechanizmy osobnosti (ego-obranné mechanizmy, coping a jeho druhy) a vývin osobnosti (sebauvedomovanie (self), sebahodnotenie, seba výchova a i. – príklady teoretických koncepcií ich vývinu).
- 3.2 Možnosti psychodiagnostiky prostredníctvom klinických, testových (dotazníkových) a projektívnych metód (osobnostná štruktúra, dynamika osobnosti, základné psychické stavy - úzkosť, depresia, frustrácia a i., interpersonálna / sociálna interakcia).
- 3.3 Medzinárodná klasifikácia funkčnej schopnosti, dizability a zdravia a jej využitie.

II. časť

4. Osobitosti psychiky a vývinu detí a mládeže s postihnutím, chronickým alebo psychosomatickým ochorením

- 4.1 Normálny psychický vývin a poruchy vývinu; koncepcie a vymedzenie normality a abnormality (funkčná, adaptačná, sociálno kultúrna); zdravie, choroba, dizabilita.
- 4.2 Psychogénne a sociokultúrne faktory vzniku a rozvoja psychických a psychosomatických porúch (psychotrauma, konflikt, úzkosť, stres, interpersonálne vzťahy a i.).
- 4.3 Psychologická diagnostika v ranom veku, ciele a zvláštnosti; vývinové screeniny, škály a ich aplikácia; psychologické vyšetrenie školskej zrelosti, možnosti diagnostiky porúch učenia.
- 4.4 Základné osobitosti psychického vývinu a sociálna adaptabilita osôb s postihnutím (mentálnym, sluchovým, zrakovým alebo telesným postihnutím, vážnym alebo chronickým ochorením).

5. Školská psychológia ako aplikovaná psychologická disciplína

- 5.1 Koncepcia školskej psychológie v SR a vo svete; profesia školského psychológa a profesijné činnosti školského psychológa.
- 5.2 Možnosti zisťovania a ovplyvňovania kognitívneho výkonu v školskej triede vo vzťahu k systému školy a kompetenciám príbuzných profesií.
- 5.3 Sociálno-psychologická charakteristika školskej triedy špecificky a vo vzťahu k poznatkom sociálnej psychológie.
- 5.4 Základné prípady problémového alebo rizikového správania u žiakov a študentov a možnosti a metódy intervencie.

6. Psychologické poradenstvo ako aplikovaná disciplína a súčasť pomáhajúcich profesií (interdisciplinárne vzťahy a profesijné kompetencie).

- 6.1 Psychologické a výchovné poradenstvo a kariérové poradenstvo (ciele, metódy a profesijné kompetencie).
- 6.2 Psychologický poradenský vzťah a proces psychologického poradenstva.
- 6.3 Aktuálne teórie a modely kariérového poradenstva v SR a vo svete; metódy kariérového poradenstva a špecifické aplikačné oblasti kariérového poradenstva (v škole, špeciálnej škole a pod.).
- 6.4 Poradenské zariadenia a špeciálne výchovné zariadenia; špecifiká poradenskej práce v súvisiacich aplikačných oblastiach.

Odporúčaná literatúra:

- FERJENČÍK, J. 2010. Úvod do metodológie psychologického výskumu. Praha: Portál, 2010. Metodológia projektovania psychologického výskumu
- RITOMSKÝ, A. 2016. Metodológia projektovania psychologického výskumu. Praha: Vyd. Aleš Čenek, s.r.o.
- HENDL, J. 2015. Přehled statistických metod. Praha: Portál, 2016.
- HENDL, J. 2016. Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2016.
- HENDL, J. REMR, J. 2017. Metody výzkumu a evaluace. Praha : Portál 2017.
- DISMAN, M. 2011. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011.
- GAVORA, P. a kol. 2010. Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010. Dostupné na: <http://www.emetodologia.fedu.uniba.sk/>
- ŘÍČAN, P. 2010. Psychologie osobnosti. Praha: Grada, 2010.
- NAKONEČNÝ, M. 2009. Základy psychologie osobnosti. Praha: Academia, 2009.
- HALL, C. S., LINDZEY, G. 2002. Psychológia osobnosti. Bratislava: SPN, 2002.
- SVOBODA, M. (ed.), HUMPOLÍČEK, P., ŠNOREK, V. 2013. Psychodiagnostika dospělých. Praha: Portál, 2013.
- SVOBODA, M. 1999. Psychologická diagnostika dospělých. Praha: Portál, 1999.
- SVOBODA, M. (ed.), KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. 2009. Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Praha: Portál, 2009.
- ŠRAMOVÁ, B. 2007. Osobnosť v procese ontogenézy. Bratislava: Melius, 2007.
- GLASOVÁ, M. 1995. Vybrané kapitoly z vývinovej psychológie. s 85 – 147, in: Glasová, M., Páleník, L., Solárová, E., Štefanovič, J.: Vybrané kapitoly zo psychológie. Bratislava: Metodické centrum Tomášikova, 1995.
- HERETIK, A., HERETIK, A. A KOL. 2016. Klinická psychológia. 2. prep. a rozš. vyd. Nové Zámky: Psychoprof 2016.
- BAŠTECKÁ, B., GOLDMANN, P. 2001. Základy klinické psychologie. Praha: Portál 2001.
- VÁGNEROVÁ, M. 2014. Současná psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál 2014.
- GAJDOŠOVÁ, E. 2015. Školský psycholog a školská psychológia v 21. storočí. Žilina: Eurokódex.
- ŠTECH, S., ZAPLETALOVÁ, J. 2013. Úvod do školní psychologie. Praha: Portál, 2013.
- ČÁP, J., MAREŠ, J. 2007: Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2007.
- VÁGNEROVÁ, M. 2005. Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Praha: Karolinum, 2005.
- FONTANA, D. 2014. Psychologie ve školní praxi. Praha: Portál, 2014.
- HVOZDÍK, S. a kol. 1999. Vybrané kapitoly zo školskej psychológie I. diel. Prešov: Acta facultatis philosophicae universitatis presoviensis, 1999.
- HVOZDÍK, S. 2000. Kapitoly zo školskej psychológie II. diel. Prešov: Acta facultatis philosophicae universitatis presoviensis, 2000.
- VALIHOVÁ, M. 2008. Kapitoly zo školskej psychológie: /učebný text/. Banská Bystrica: Univerzita MB v Banskej Bystrici, OZ Pedagóg, 2008.
- VALIHOVÁ, M. 2008. Školský psycholog a škola. Banská Bystrica: Univerzita MB v Banskej Bystrici, OZ Pedagóg, 2008.
- GABURA, J., PRUŽINSKÁ, J. 1995. Poradenský proces. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995.
- GROMA, M. 2012. Kariérové poradenstvo a možnosti facilitácie kariérového vývinu nepočujúcich. Bratislava: Univerzita Komenského, 2012.
- VENDEL, Š 2008. Kariérní poradenství. Praha: Grada, 2008.
- KOŠČO, J. a kol. 1987. Poradenská psychológia. Bratislava: SPN 1987, I. – III. časť /po str. 156/.

Doplňujúca literatúra: Periodiká, príslušné legislatívne dokumenty, testové príručky a manuály.